

**Keskkonnaministri määruse
„Pärnu maakonna kaitstavate looduse üksikobjektide kaitse alt väljaarvamine”**

SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Keskkonnaministri määrus „Pärnu maakonna kaitstavate looduse üksikobjektide kaitse alt väljaarvamine” on ette valmistatud looduskaitseaduse § 10 lõike 6 alusel.

Eelnõukohase määrusega arvatakse kaitse alt välja Pärnu maakonnas 8 kaitsealust looduse üksikobjekti, mis on minetanud oma looduskaitseväärtuse või hävinud. Loodusobjektide kaitse alt väljaarvamisele ja vastavate kaitse alla võtmise otsuste kehtetuks tunnistamisele kohaldatakse looduskaitseaduse § 13 lõike 1 kohast menetlust.

Keskkonnaministri määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti kaitse planeerimise büroo kaitse planeerimise spetsialist Katrin Aavik (tel 5688 1147, e-post katrin.aavik@keskkonnaamet.ee), eelnõu vastavust looduskaitseadusele ja seletuskirja nõuetekohast vormistust on kontrollinud Keskkonnaameti kaitse planeerimise büroo juhtivspetsialist Nele Saluveer (tel 447 7386, e-post nele.saluveer@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti üldosakonna jurist Maiu Paloots (tel 5349 4399, e-post maiu.paloots@keskkonnaamet.ee). Keskkonnaministeeriumi kontaktisik eelnõu ministeeriumitevahelisel kooskõlastamisel on Marika Erikson, (tel 626 2880, e-post marika.erikson@envir.ee) ja keeleliselt on toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu, kaitse alt välja arvamise põhjendus

Määruses käsitletud objektid on kaitse alla võetud nii Eesti Vabariigi algusaastatel kui ka enne taasiseseisvumist asjaomase ametiasutuse otsuse või käskkirjaga. Tulenevalt Ülemnõukogu 23. veebruari 1990. a otsuse „Eesti NSV seaduse „Eesti looduse kaitse kohta“ kehtestamine” punktist 4 laieneb alates 15. märtsist 1990. a looduse kaitse ja kasutamise seotud suhetele, mis on tekkinud enne 15. märtsi 1990. a, Eesti NSV seaduse „Eesti looduse kaitse kohta” kehtivus.

9. juulil 1994. a jõustunud kaitstavate loodusobjektide seaduse § 30 lõige 6 sätestas, et kõik enne nimetatud seaduse jõustumist moodustatud kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord jäävad kehtima kuni nimetatud seadusega sätestatud korras uue kaitse-eeskirja rakendamiseni niivõrd, kui võrd need ei ole vastuolus kehtiva seadusega. Sisuliselt annab sama regulatsiooni ka kehtiva looduskaitseaduse § 91 lõige 1, mille kohaselt enne selle seaduse jõustumist kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord jäävad kehtima kuni nimetatud seaduse alusel uue korra kehtestamiseni või kaitsekorra kehtetuks tunnistamiseni. Looduskaitseaduse § 13 lõikest 1 tulenevalt kohaldatakse loodusobjekti kaitse alla võtmise otsuse kehtetuks tunnistamisel sama seaduse §-des 8 ja 9 loodusobjekti kaitse alla võtmise kohta sätestatud. Looduskaitseaduse § 10 lõike 6 kohaselt võtab looduse üksikobjekti kaitse alla keskkonnaminister ning lähtudes eeltoodust ja haldusmenetluse seaduse § 68 lõikest 2 tunnistab senise kaitse-eeskirja või kaitsekorra kehtetuks samuti keskkonnaminister. Üksikobjektid on kaitse alla võetud eri aegadel eri taseme otsustega, seega on vaja kehtetuks tunnistada kõik objekte kaitse alla võtvad otsused.

Tabel 1. Pärnu maakonna looduse üksikobjektide kaitse alt väljaarvamise põhjendused

Nr	Objekt	Asukoht	Põhjendus
1.	Arametsa tamm KLO4000431	Põhja-Pärnumaa vald, Metsaküla küla	Puu seisund on halb. Osa tammest on murdunud, puu on seest õõnes, tüve allosa on pehkinud, palju on koorekahjustusi ja kuivanud oksid. Puu asub 7 meetri kaugusel teest ning kujutab oma seisundi tõttu otsest ohtu teel liiklejatele. 2/3 puu võrast on kuivanud ning võra on tee poole kaldu. Objektile ei ole halva seisukorra ja esteetilise välimuse kadumise tõttu riiklikku looduskaitselist väärtust. Objekt asub eramaal.
2.	Rehemetsa tamm KLO4000356	Saarde vald, Lanksaare küla	Tamme seisund on väga halb. Puu on kuivanud, seest õõnes, mädanikukahjustustega. Kuuest suuremast oksaharust on neli murdunud. Objektile ei ole riiklikku looduskaitselist väärtust. Objekt asub eramaal.
3.	Sohlu mänd KLO4000837	Põhja-Pärnumaa vald, Sohlu küla	Puu oli täielikult kuivanud (üks harudest murdunud) ja kujutas endast ohtu maanteel liiklejatele. Objekti looduskaitseline ja esteetiline väärtus oli kadunud. Maanteeametile on antud luba puu eemaldamiseks. Objekt asub riigimaal.
4.	Veelikse hiiepärn KLO4000880	Saarde vald, Veelikse küla	Taluõuel asunud puu murdis 2005. aastal. Allesjäänud tüvetügas on eemaldatud. Objekt on täielikult hävinud. Objekt asub eramaal.
5.	Veerise tamm KLO4000173	Põhja-Pärnumaa vald, Arase küla	Puu üks suur haru on murdunud, ülejäänud võras on palju kuivanud oksid, tüvi on tugevalt lõhenenud. Tamm asub erahoovis, õuealal ja võib ümber kukkudes kujutada ohtu inimese tervisele ja tema varale. Objektile ei ole riiklikku looduskaitselist ega esteetilist väärtust. Objekt asub eramaal.
6.	Pärn KLO4000135	Pärnu linn, Kooli tn 6	Puu on hävinud.
7.	Kuuskede kuningas KLO4000881	Saarde vald, Kikepera küla	Puu hävis tormis 2017. aasta jaanuaris. Objekt asub eramaal.
8.	Uue-Kabja rändrahn KLO4000442	Saarde vald, Tuuliku küla	Rahnul ei ole suure lagunemisastme tõttu enam esteetilist väärtust. Rahvapärimuse kandjana, muistendi järgi vanapagana kapja meenutav rändrahn on lagunened neljaks tükiks ega meenuta algset, kabja kuju. Rahnul ümber on

			kogutud põllukive. Objektile ei ole riiklikku looduskaitse väärtust. Objekt asub eramaal.
--	--	--	--

Objektide kaitse alt välja arvamisel on lähtutud 2007. aastal Taimo Aasma (Pärnumaa puud) ning 2008. aastal Alvar Soesoo ja Sigrid Hade (Pärnumaa rändrahnud) koostatud eksperdihinnangutest ning kaitse planeerimise spetsialist Liis Jäägeri 2017. aastal tehtud välitööde tulemustest. Määruses käsitletavaid Pärnu maakonnas asuvaid üksikobjekte on kaheksa, neist kuus asuvad või asusid eramaal, üks riigimaal ja ühe objekti asukohaandmed puuduvad.

3. Menetluse kirjeldus

Keskkonnaministri määruse „Pärnu maakonna looduse üksikobjektide kaitse alt väljaarvamine” avalik väljapanek toimus 3.–17. juuni 2019. a Keskkonnaameti Pärnu kontoris, Pärnu linnavalitsuses ja Põhja-Pärnumaa ning Saarde Vallavalitsuses. Teade avaliku väljapaneku kohta ilmus väljaandes Ametlikud Teadaanded (31. mai 2019), üleriigilise levikuga ajalehes Postimees (31. mai 2019) ja maakondliku levikuga ajalehes Pärnu Postimees (1. juuni 2019). Keskkonnaamet tegi ettepaneku arutada asja ilma avaliku aruteluta. Maaomanikelt ega teistelt huvigruppidele ei laekunud määruse kohta seisukohti ega ettepanekuid.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Euroopa Liidu õigus ei reguleeri otseselt määruse eelnõus käsitletud küsimusi.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Maamaksuseaduse § 4 lõike 2 kohaselt makstakse looduskaitseaduse §-s 31 sätestatud piiranguvööndi maalt maamaksu vastavalt 50% maamaksumäärast. Sellega korrigeeritakse kohalike omavalitsuste eelarvesse laekuva ja riigi eelarvest kompenseerimist vajava maamaksu suurust. Kuna määrusega arvatakse nimetatud üheksa objekti kaitse alt välja, siis määruse jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuarist alates hakkavad kuue kinnistu omanikud maamaksu maksma vastavalt üldisele korrale. Kahel objektile, mis asusid kaitsealal, maamaksu suurus objekti kaitse alt väljaarvamisel ei muutu, sest kehtima jääb kaitseala kaitseerimist tulenev maamaksu soodustus. Põhja-Pärnumaa ja Saarde valla eelarvesse lisanduv maamaks on marginaalne ega mõjuta oluliselt valdade tulubaasi.

Määruse jõustumisel puudub mõju loodus- ja elukeskkonnale, kaitstavate liikide ja elupaikade seisund ei muutu, samuti puudub mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele. Määruse jõustumine ei puuduta rahvusvaheliste kohustuste täitmist ega too kaasa uute organisatsioonide moodustamist.

Vastavalt looduskaitseadusele on üksikobjekti ümber 50 m ulatuses piiranguvöönd (kui ei ole määratud teisiti), kus kehtivad piirangud maaomanikule ja mitmed tegevused on lubatud vaid üksikobjekti valitseja igakordsel nõusolekul. Kui hävinud või looduskaitse väärtuse kaotanud loodusobjektid on keskkonnaregistrist kustutatud, väheneb Keskkonnaameti

halduskoormus.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Määruse vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud teiste ministriumitega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Rahandusministeerium on kooskõlastanud eelnõu märkusteta, ülejäänud ministriumid on kooskõlastanud eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.